

Ο ξυλογλύπτης Ανδρέας Ευαγγέλου, ενώ παρουσιάζει και επεξηγεί στον Πανιερώτατο Μητροπολίτη Κύκκου και Τηλλυρίας κ.κ. Νικηφόρο το έργο του «Ο Μυστικός Δείπνος»

Ξυλογλυπτική και χρώμα στην Κύπρο

ΕΚΘΕΣΗ ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΑΝΤΡΕΑ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ

● Του Γιώργου Β. Γεωργίου

Φιλολόγου, στο Κέντρο Μελετών της Ιεράς Μονής Κύκκου

Εγκαινιάστηκε στις 30 Απριλίου, στις 8 το βράδυ, στο Μέγαρο Παλαιάς Αρχιεπισκοπής, Πλατεία Αρχιεπισκόπου Κυπριανού, στη Λευκωσία, από τον Πανιερώτατο Μητροπολίτη Κύκκου και Τηλλυρίας κ.κ. Νικηφόρο η έκθεση ξυλογλυπτικής του Αντρέα Ευαγγέλου.

Ο Αντρέας Ευαγγέλου γεννήθηκε στην Αμμόχωστο το 1965. Υπηρέτησε την τέχνη της ξυλογλυ-

πτικής από τα μαθητικά του χρόνια και ακολούθησε μαθήματα ξυλογλυπτικής και συντήρησης στην Αθήνα, στη σχολή Πετρά.

Εργάζεται στο Μουσείο της Ιεράς Μονής Κύκκου στο τμήμα συντήρησης. Εκπροσώπησε την Κύπρο σε διάφορες εκθέσεις στο εξωτερικό. Αυτή είναι η πρώτη του ατομική έκθεση και αποτελεί το απαύγασμα της μακράς πορείας και της συνεχούς επαφής και μελέτης του με την παράδοση και την

Ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης κ.κ. Νικηφόρος, ενώ παρουσιάζει το έργο του καλλιτέχνη Ανδρέα Ευαγγέλου και αναλύει με σαφήνεια και ευστοχία την ιστορία και την τέχνη της ξυλογλυπτικής

ιστορία της ξυλογλυπτικής.

Το αρμονικό συναπάντημα της παράδοσης στο ξύλο με τη σύγχρονη προσέγγιση από τον χρωστήρα του καλλιτέχνη Γεώργιου Ηρακλέους συναποτελούν μια αρμονική σύνθεση, που μεταφέρουν από το παρελθόν στο παρόν μέσα από τους σμιλεμένους όγκους του ξύλου και του χρώματος.

Συνοδοιπόρος στην όμορφη διαδρομή ο φίλος του Μένοικος Μενοίκου, που, όπως λέει ο καλλιτέχνης, “ήταν η δύναμή μου για να φτάσω στην ολοκλήρωση του έργου”.

Ο καλλιτέχνης μας εξηγεί ακόμα πως το ξύλο σαν φυσικό υλικό εξακολουθεί να είναι ζωντανό και μετά την επεξεργασία του και μάλιστα αναγεννάται μέσα από την τέχνη σε μορφές που μας ταξιδεύουν κατευθείαν στην παράδοση.

Η ξυλογλυπτική στην Κύπρο

Από τα πανάρχαια χρόνια η Κύπρος ήταν γνωστή για τα δάση της που κάλυπταν σχεδόν ολόκληρο το νησί. Ένεκα των πρώτων υλών, του ξύλου από τη μια και του χαλκού από την άλλη, υπήρξε πάντοτε τόπος έλξης για τους διάφορους γειτονικούς λαούς. Το ξύλο, ως πρώτη βασική ύλη, χρησίμευε για την κατασκευή караβιών, γεωργικών και οικιακών εργαλείων, καθώς και ως οικοδομικό υλικό και μορφή ενέργειας. Με το πέρασμα των χρόνων ο άνθρωπος άρχισε να δημιουργεί με το ξύλο καλλιτεχνικά δημιουργήματα και έργα τέ-

χνης, όπως ξύλινα αγάλματα για την απεικόνιση των θεών του ή άλλων μορφών. Και τούτο, γιατί το ξύλο είναι ένα υλικό εύκολο στην ανάπλαση.

Το ξύλο στα χέρια των διαφόρων δημιουργών του, ανάλογα με την εποχή και ανάλογα με το ιδεολογικό υπόβαθρό τους, άρχισε να μετατρέπεται σε μέσο έκφρασης και να παίρνει διάφορες μορφές. Τα θέματα πάντοτε από τον περίγυρο του σκαλιστή-καλλιτέχνη. Το ζωικό και το φυτικό βασίλειο με τον πλούτο τους έδιναν τα πρώτα ερεθίσματα στις ευαίσθητες ψυχές των πρώτων μαστόρων. Η αφαίρεση και ο συμβολισμός δίνουν διακοσμητικά στοιχεία που μαζί με γεωμετρικά σχήματα φτιάχνουν θαυμάσιες συνθέσεις. Τα βασικά σύμβολα στην κυπριακή ξυλογλυπτική είναι τα πουλιά (σύμβολο αγάπης και έρωτα), ο λύκος και το λιοντάρι (σύμβολα δύναμης), ο σταυρός (σύμβολο του καλού), τα κυπαρίσσια (σύμβολο της αθανασίας), οι μαργαρίτες, ροζέτες (που συμβολίζουν τους κύκλους της ζωής), οι άγγελοι (που συμβολίζουν τους φύλακες, προστάτες), κ.ά.

Η ξυλογλυπτική στην Κύπρο χωρίζεται σε δύο κατηγορίες:

- α) εκκλησιαστική
- β) κοσμική

Η εκκλησιαστική ξυλογλυπτική ανθεί κυρίως από το 16ο αιώνα, όταν καθιερώνεται το ψηλό ξυλόγλυπτο τέμπλο. Εδώ βλέπουμε τη δύναμη της έκφρασης στο ξύλο σε εικονοστάσια, προσκυ-

Ο Χριστόδουλος Χατζηχριστοδούλου, Πρόεδρος της Εταιρίας Κυπριακών Σπουδών, προσφέροντας στον Πανιερώτατο σε ξυλόγλυπτη αποτύπωση ένα πρόσφορο

Ο καλλιτέχνης Ανδρέας Ευαγγέλου χαρίζει στον Πανιερώτατο κ.κ. Νικηφόρο, ως ένδειξη τιμής και ευχαριστιών, ένα ξυλόγλυπτο και επιχρυσωμένο δικέφαλο αετό

νητάρια, δεσποτικούς θρόνους, άμβωνες, μανουάλια, γυναικωνίτες, σκάμους, ξύλινα εξαπτέρυγα, πόρτες, παράθυρα κ.ά.

Η κοσμική ξυλογλυπτική χωρίζεται σε δύο κατηγορίες, την αστική και τη λαϊκή ή αγροτική ξυλογλυπτική.

Στην αστική ξυλογλυπτική περιλαμβάνονται όλα τα ξυλόγλυπτα είδη επίπλων που χρησιμοποιήθηκαν από τους ανθρώπους των πόλεων, όπως κονσόλες, ερμάρια, τραπέζια, καρέκλες, πουρό κ.ά. Τα χαρακτηριστικά στοιχεία της λαϊκής ή αγροτικής ξυλογλυπτικής είναι ο αυθορμητισμός και ο πηγαίος τρόπος έκφρασης, η έλλειψη αναλογιών, η αφέλεια. Σ' αυτή την κατηγορία εντάσσονται τα σεντούκια, τα κρεβάτια, οι καρέκλες, τα ερμάρια, οι σουβάντζες, οι καθρέφτες κ.ά.

Τα αντικείμενα αυτά, ανάλογα με την κοινωνική τάξη του ιδιοκτήτη και ανάλογα με την περιοχή, ποικίλλουν σε πλούτο μοτίβων και συνθέσεων και σε ποιότητα υλικών. Τα βασικά είδη ξυλείας που χρησιμοποιούνται είναι ο πεύκος, η καρυδιά και το κυπαρίσσι.

Το ξύλο χρησιμοποιείται επίσης για την κατασκευή γεωργικών και οικιακών εργαλείων, όπως

αλέτρια, άροτρα, βουκάνες, γουδιά, ζυγούς, γουμποσάνιδα, σκάφες, σαμάρια, φουρνόφτυαρα, αργαλειούς κ.ά.

Στην ξυλογλυπτική υπάρχουν διάφορες τεχνικές όσον αφορά τη διακόσμηση των διαφόρων μοτίβων, όπως:

α) Εσώγλυφη: Η απλούστερη μορφή έκφρασης που αποδίδεται με άβαφες χαρακιές στην επιφάνεια του ξύλου.

β) Εξώγλυφη: Με την τεχνική αυτή σκαλίζονται τα διάφορα διακοσμητικά μοτίβα και στη συνέχεια αφαιρείται το φόντο.

γ) Ανάγλυφη: Με την τεχνική αυτή οι όγκοι των σχημάτων αποδίδονται με μειωμένη απεικόνιση του πραγματικού.

δ) Ολόγλυφη: Με την τεχνική αυτή οι όγκοι των σχημάτων αποδίδονται ομοιόμορφα προς όλες τις διαστάσεις και με σμίκρυνση της πραγματικής κλίμακας.

Απαραίτητα εργαλεία στα χέρια του ξυλογλύπτη είναι ο πάγκος, οι σφικτήρες, οι γωνιές, οι σημαδούρες, τα πριόνια, το ροκάνι, οι γλύφτες, οι δρούπιες, οι βέννες και το κοπάνι. ■